

Dokumenttyp Rutin	Ansvarig verksamhet Vårdvalskontor	Organisation Region Värmland	Version 1
Dokumentägare Eric Le Brasseur Allmänläkarkonsult	Fastställare Anders Olsson Chef vårdvalskontor	Giltig fr.o.m. 2026-04-20	Giltig t.o.m. 2028-04-19

Handläggning av urinvägsinfektion hos vuxna på allmänmedicinsk mottagning

Gäller för: Vårdvalskontor

Inledning

Urinvägsinfektion är en vanlig kontaktorsak i primärvården.

Vissa patientgrupper ska alltid handläggas av, eller i nära samråd med, läkare.

Den största patientgruppen – kvinnor i åldern 15–75 år som inte är gravida och saknar komplicerande faktorer – kan däremot oftast handläggas på distans. I dessa fall är exspektans förstahandsalternativ vid behandling.

Initial bedömning – avgör om läkare ska involveras

Tillhör patienten någon av nedanstående grupper?

JA: Handläggning av eller i samråd med läkare

NEJ: Gå vidare till Bedömning av okomplicerad cystit hos kvinnor 15–75 år

Grupper som alltid kräver läkarbedömning:

- Män
- Flickor <15 år
- Kvinnor >75 år
- Institutionsboende kvinnor
- KAD, RIK eller kroniska urinvägsproblem
- Gravida
- Misstanke om febril UVI/pyelonefrit (feber >38 °C, flanksmärta)
- Makroskopisk hematuri
- Misstänkt STI
- Genitala besvär utöver cystitsymtom (flytningar, blåsor, klåda)
- Recidiverande cystit (≥2 senaste halvåret eller ≥3 senaste året)

Bedömning av okomplicerad cystit hos kvinnor 15–75 år

Handläggning kan ske av sjuksköterska, via telefon

Kriterier:

- Tillhör ej någon av ovanstående riskgrupper

Ställ tre frågor:

1. Trängningar?
2. Täta miktionser?
3. Sveda eller smärta vid miktionser?

Minst två symtom?

JA: Hög sannolikhet för cystit – diagnos kan fastställas

NEJ: Överväg annan diagnos eller vidare utredning

Behandling**Vid milda/måttliga besvär < 1 vecka**

- Råd om NSAID, vätskeintag, ev. tranbärsjuice
- Möjlighet till återkontakt

Vid uttalade besvär

- Antibiotikabehandling (för att förkorta symtomduration)

Urinodling och urinsticka**Urinodling bör tas vid:**

- Recidiverande cystit
- Nyligen sjukhusvård
- Nylig utlandsvistelse utanför Norden
- Män
- Tidigare resistent bakterier
- Graviditet
- Misstanke om febril UVI/pyelonefrit

Kontrollodling ska tas:

- Efter behandling av gravida
- Vid upprepade fynd av stenbildande bakterier (till exempel *Proteus mirabilis*)
- Tas i ovanstående fall 1 vecka efter avslutad antibiotikabehandling

Urinsticka:

- Kan användas vid osäker diagnos
- Avsaknad av leukocyter talar starkt mot cystit
- Begränsat värde i övrigt

Länkar

[Urinvägsinfektion hos kvinnor - 1177 för vårdpersonal](#)

Utarbetad av: Eric Le Brasseur, Axel Heyman, Anna Wimmerstedt